

Izbaja
t. in 15.
dan vsa-
cega me-
seca.

ZVON

Velja
za celo
leto 3 gl.
za tri
mesece
1 gl.

Lepoznanski list.

Leto I.

Na Dunaji 15. julija 1870.

List 14.

Ne tožim.

Ne tožim vam, cvetice!
Kar mládo mi morí sercé;
Saj vaše cvetno lice
O bolečinah nič ne vé.

Ne tožim, kot sem tožil,
Brezčutnim, terdim več ljudém;
Kar plečem sem naložil,
To nosil bodem, véčno nem.

Ne tožim, zvezde záte!
Bolésti svoje vam nikdár:
Tam daleč ve migljáte,
Kaj moja tuga vam je mar?

Za srečo nijsem rojen,
Osodo svojo vé in znam,
In znam, da sem obsojen,
Čutíti bolečine sam.

V m r a k u.

Le vtóni, vtóni za goró,
Le vgasni, solnéce svitló!
O padí, padí gosti mrak!
Prinesi sercu mir sladák!

Kdo gledal bi ta vbogi svet,
Ta svet le v jok in stok zaklét,
Hinafstva polhen, polhen zmot,
Terpinov dom in dom sírot!

Čemú sijalo bi lepó,
Čemú, o solnéce zlató?
Sírotam siješ le pvsod,
In greješ le nesrečen rod.

Doklèr mi siješ, solnce tí!
Hladú, mirú po serci nij:
Morí poglèd, teží spomin
Me svojih, ljudskih bolečin.

Le skrij se, solnce jasno, skrij!
Naj 'zgine svet izpred očij,
Da zabi žalostno sercé
Človeške zmote in gorjé!

Z o r i n.

XIV.

V Bledu 15. avgusta.

Mogla umreti nij stara Sibila,
Da so prinesli ji z dôma perstí;
Ena se tebi je želja spolnila,
V zemlji domači da truplo leži.

Zdravnik, ko vidi, da ne more pomagati bolniku, hirajočemu v tuji zemlji, pošlje ga v domači kraj, da se napije tu iz materinih tal novih močij, a če nij mogoče, da tu vsaj laže brez bolečin ugasne.

Ko bi jaz še upal zdravja, tu bi ozdravel ali pa nikjer. Iz vihar-nega morja sem se rešil semkaj na ta srečni otok, za mano so valovi požerli ladijo, ki je nosila moj up.

Lepo je vendar na sveti, lepa je zemlja, zakaj ne more človek biti srečen na njej!

Srečen? Zakaj bi jaz tu ne preživel nekoliko lepih ur? Česa želim? Po čem hrepenim? Vse je ostalo za mano.

Nessun maggior dolore,
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria! —

In vendar nij res, kar tako lepo poješ, visoko misleči, globoko čuteči Dante! Jaz se spominjam lepih minolih dnij, in vendar mi je mirno serce, kakor dete, ki se je nekaj časa jokalo po izgubljeni igrači, a potem trudno zaspí.

Zdravje, mladost in veselje diha tu vse okolo mene.

Korintu so rekli:
Helensko oko —

Kaj si pa ti, moj Bled? Oj, bistro jezero med zelenimi goricami, kako mirno in jasno me gledaš, kako prijazno se mi smehljaš ter me vabiš z milim, mehkim pogledom!

Solnce se je skrilo za Triglavom. Bliže in bliže zagrinja tihi mrak gorico za gorico, jaz slonim sredi jezera v ladiji, ki jo mehko zibljejo prijazni valovi.

Kako sem sam! — Sam? S temno-sinjega neba me gleda tisoč in tisoč žarečih očij. O zvezde ve,

Po neba svitlih potih razkropljene!

Kako merzla je vaša luč! Nekedaj,

Ko bil sem še otrok,
In nijsem vedel kam,

Tedaj sem pač mislil, da gledate nas, ter čutite z nami naše veselje, naše gorje. Zdaj vem, da néme in gluhe brez čuta gledate dolí na nas; vaša merzla luč odseva enako iz naših sólz, naj jih veselje, naj jih žalost rodi.

Čuj, veselo ukanje! Kako prijazno se razlega in odmeva od gore do gore. O, ti, ki te ljubezen vodi v tihi, skrivnostni noči po znani poti, veselí se svoje kratke sreče, uživaj jo, saj ti kmalu, prekmalu mine, kakor je meni minola!

16. avgusta.

Preširnov duh plava nad tem krajem. Ta nebeški pevec, ki je prišel med svoje, pa oni ga niso spoznali, bil mi je, kakor véš, veden, zvest tovariš, rekel bi, od mojih otročjih let de denašnjega dne. Njegove pesmi beri v ledeni Sibiriji ali v goreči puščavi Sahari, beri jih žalosten ali vesel, star ali mlad, vedno in povsod ti bodo sladka dušna hrana, ki se je nikedar ne nasitiš. Vendar vse drugače se beró v tem rajskem kraju, kjer so se rodile. Tukaj jih človek, dejal bi, še le po polnem umeje. Kako je mogoče, da ga njegovi rojaki niso umeli, cenili in ljubili, kakor je vreden!

Jaz sem se iz Preširnovih pesmij učil, kaj je poezija, kaj je lepota. S Preširnom se meni godi, kakor z Bledom. Koliko sem videl lepih krajev potem, in bral velicnih pesnikov! Preširen in Bled sta mi ostala vendar na prvem mestu v sercu. Morda je to moč prve ljubezni, in če je, saj se je ne sramujem.

Zdaj, ko mi je duh, dejal bi, prost vse zemeljske teže, urivajo se mi z mogočnejšo silo misli, ki mi že prej niso dale miru, samo da mi jih je odgnalo viharno življenje; zdaj se jim ne morem več braniti. Ali ne bode morda enkrat konec vse poezije? Kedor opazuje in primerja preteklost in sedanjost, mora si staviti to vprašanje. Od dne do dne je ožji njen krog. Sopare ostri krik je pregnal iz skrivnostno temnih kotov tihe gozdne duhove. Jasne vile ne plešejo več ob kresnih nočéh v blede mesečini, in morske deklice ne vabijo več sè sladkim petjem umerjočih mladeničev v svoje hrepeneče hladno naročje. Žvenketanje mečev in umirajočih stok ne budi več, ko nekdanj, nesmertnih pesmij, katerim se še čudi denašnji rod. Brezserčnim zatiralcem narodov, ki so gazili po človeški kervi, razbojnikom, ki so prežali iz skalnih gradov na mirne, neskerbne popotnike, ne prede več poezija okrog glav „svitle gloriije.“ Ali kje so naše prelepe narodne pesmi, ki so se glasile po gorah in dolinah, ki so zvesto spremljale naše prednike v žalosti in veselji od zibel do groba? Nam še so v naši mladosti božale serca. Tiha je zdaj gora in dolina, če se ne čuje zdaj terzdaj sirovo kričanje!

Padala nebeška mana

Izraelcem je v puščavi;

Zginila, akò pobrana

Bila nij ob uri pravi.

Zakaj jih nijsmo nabirali, dokler je bil čas? Zdaj je prepozno!

In vendar ne obupajmo. Vsaka pomlad zbudi pevce iz nova. Dokler bode bilo in ljubilo, dokler se bode veselilo in terpelo človeško serce, ne bode konca poezije. Iz hrupa polnega življenja je pribežala v človeško serce. V človeškem sercu je poeziji dom!

Pa drugo vprašanje: ali napreduje človeštvo? Čemu to vprašanje! Glej, človeški um dela čuda, katerih bi ne verjeli, ko bi jih mogli slišati naši očetje; mi se že kmalu več ne bomo čuditi znali. Zvezdam je pota izmeril, spoznal je bilke rasti, in njemu je znano, kak obraz je imela zemlja, predno je bilo življenje na njej. Strelo je z neba vzel ter v svojo službo ukoval, da poroča hitro, kakor misel, njegovo voljo po zemlji.

Eripuit coelo fulmen, sceptrumque tyrannis!

Sceptrum tyrannis? Ne, tega ne! Izvil jim žezla nij, samo obvil ga je, da več tako terdo na ljudstva ne pada.

Um napreduje, tega nij tajiti; ali kaj pa človeško serce? Ali se razvija in blaži tudi tako? Ali rasto naše kreposti, naše moštvo? Kje so naši Kodri in Sokrati, naši Reguli in Cincinati? Res ne sežiga več, vsaj pri imenovanih izobraženih narodih ne, brat brata bogu na čast, vendar ga čerti in preganja, če se loči v mislih od njega. Ne prodaje več brat brata, kakor žival, na semnji; a zatira ga, zaničuje in o njegovem potu živi. Kervava vojska nij več najblažje, najčastneje opravilo možem; imenujemo jo „potrebno zlo,“ — a kako zlo! Kake so naše vojske, če jih primerjamo z nekdanjimi! Kedaj izgine pač ta največja sramota človeštva?

Čudno se človeku godi, ko gleda in premišljuje razvijanje človeštva. Zdaj gre pot gori, zdaj doli, zdaj se po polnem izgubi v temi in goščavi; tam se prikaže zopet in kmalu zopet izgine! Kam derži ta pot? Ali se človeštvo bliža svojemu namenu, ali ga doseže kedaj? Vprašanja, ki so bila že zdavnaj rešena, stavijo se iz nova. Z bojem si moramo zopet pridobivati pravice, za katere je bilo prelite že toliko človeške kervi. Z málo mero se nam odmérja prostost, kakor bi nam hotel kedo odmerjati zrak in dihanje. Strašno bi bilo iti sè sveta s prepričanjem, da nikedar človeštvu ne zasije rešenja in sreče dan. Ne, kažejo se znamenja, če jih prav umejem, da nij treba obupati.

Vstajati vidim, in to mi je sladko tolažilo, pri vseh narodih možé, ki si podajajo v sveto zvezo bratovske roke, ki povzdigujejo svoj glas prosèč in svarèč, da smo si bratje, da večni mir bodi med nami, združimo se, pomagajmo si; ne sila in moč, pravica in ljubezen naj deli zemeljsko blago; naj se jih ne trudi in terpi tisoč in tisoč, da eden uživa, da se eden veseli. Vsem enako pravico, in prvi naj bode, kedor je najboljši. Nesrečnim bratom, in koliko jih je! — ki žedé in medlé v siromaštvu in nevednosti, podajmo usmiljeno roko, razsvetljajmo jih, pomagajmo jim k dušnemu in telesnemu blagostanju!

Res je, posamezni še le se glasijo in učé tako; res je, njihov glas je še denes glas vpijočega; ali pride dan, če ga tudi ne bomo gledali niti mi niti naši otroci, ko naraste ta sveta, izvoljena truma, da se ne bode nič moglo ustavljati njeni sili, njenemu gorečemu navdušenju. Zakon bode njena volja in od tistega časa ne bode se zemlja več imenovala — solzna dolina. —

17. avgusta.

Zlata vredno je naše ljudstvo; ljubiti ga mora, kedor ga pozna. Kako je krepko in zdravo v svojih mislih, kako bistroumno, uka željno in gibčno! Kaj bi se dalo narediti iz tacega ljudstva, in kaj se dela ž njim! S prostim kmetom govôri, kar hočeš, kako zvesto te posluša; kako te bode vprašal in kako odgovarjal! Tunij nič nemarnega, potlačo-nega, kar se vidi takopogosto drugod. Ustopi se v nedeljo pred cerkev, ko iz nje gre množica, kak lep, očém in sercu dobrodejen pogled! Glej te mladeniče, kako krepke, visoke postave! Kako se nósijo moški po konci! Tu je še prvotna moč, tega ljudstva ne bode lehkó konec! — In ta dekleta — kake rasti, kaki obrazi! Kako ponosno hodijo, kako prijetno se vedó! Ne verjel bi jim, kedor jih take vidi, da so ves teden delale in se trudile.

Kaj bi se dalo storiti iz tacega ljudstva, in kako se dela ž njim! Grenkost premaguje človeka pri tej misli. Bog te blagoslovi, ljubljeni narod moj, in ti daj lepšo bodočnost!

Veš, kedo je zdaj moja posebna družčina? Seznanil sem se s kkih 20 let starim kmetiskim mladeničem. Smert gleda revežu iz vpalih lic in vdertih očij; in tisto kratko, suho pokašljavanje že priča, da bode težko videl prihodnji sneg. Zvečer se hodi izprehajat ob jezeru pod gradom. Tam sem se seznanil ž njim. Zdaj sva velika prijatelja in ničesa mi ne prikriva, saj pravi, da nema nikogar, s komur bi mogel govoriti, razen z mano. Čudne pogovore imava. Nikoli še nijsem videl tako vedoželjnega človeka. Vse bi rad vedel. A najbolj ga mikajo zvezde; nij mi dal mirú, povedati sem mu moral vse, kar vem o tej stvari; pa kako si je utepel v glavo, da pride po smerti na eno zvezdo, zato jih tako rad ogleduje. Čudno mi je pri serci, ko vidim tega človeka s tako strastno poželjivostjo učiti se ter polniti si glavo sè stvarmí, ki mu nikakoršnega sadú ne obrodé. Ne slepi se samega sebe, dobro vé, da mu nij veliko časa več odmenjenega. Pa udan je v svojo osodo, najmanjše pritožbe nijsem čul iz njegovih ust. Ne samo na telesi, tudi na duši je bolan; telesna je pač samo nasledek dušne bolezni. Spet tista stara a vedno nova zgodba —

In komur se primeri,

Poči mu sercé.

Rad je imeldeklico, ki ga je rada imela, dokler nij našla družega bogatega, ki je bolj godil njenim očém in njeni ničemurnosti. „Così fan tutte!“ *) Siromak nij mogel premagati te nesreče, pregloboko mu je bila segla ter v serci se ukoreninila ljubezen. Poskusil jo je iztergati, pa ranil si je serce, da mu nikedar več ne ozdravi. Malo sem našel v svojem življenji tako blazih in globokočutečih serc. Žal besede mu nij iz ust čez njo, ki mu je kriva vse nesreče, ki mu je hladnokervno zamorila mlado življenje.

*) Tako vse delajo.

18. avgusta.

Pismo mi je došlo, saj veš, od kod? Nenadoma me je zadela smertna novica. Saj se tudi popotnik ne nadeje strele, ki ga z viška zadene. Utergana je zadnja nit, na kateri je viselo moje življenje. Černo mi je pred očmi! — —

Boris Mirán.

Obrazi iz narave.

IV. Sternéno polje.

Kód se je pervikrat rezala brazda, kedo je pervikrat sejal, — tega nam ne pripoveduje zgodovina, ker ona sama je še le hči tistega človeškega napredka, ki se je v teku stoletij poródil iz poljedelstva. Najstarejša poročila o ratarstvu zajemljemo torej samo iz mračnih pripovedek, po katerih bi bil sam bog z nebes stopal na zemljo, darít svojim ljubljencem med človeki največji dar: žito, ki nas živi. Kako značilno in pomenljivo je to slovansko ime!

Da, res izmed vse prirode je vesoljnemu človeštvu nij imenitnejše stvari od sterni! Ozrimo se ali v starodavne ali denašnje čase! Koder namreč se oster meč premenjuje v čertalo, tam se povsod zverino goneči lovec in potikajoči pastir sè svojo kervavo daritvijo umikata mirnemu poljedelcu, ki daruje svoj nekervavi pridelek. Kedó bi se tù ne spominjal Abelove in Kajnove daritve? — Vsak na svojih si tleh hoče takój tudi imeti družabni red; mejniki kažejo, doklé samo ima sosed pravico; namesto udomačenih živálij se laže razdelitno žito prinaša na semenj ter na pródaj. Kjer je poprej stal premični šotor, tam se kmalu hiša priraste takó rekoč k tlom, druga se drugi pridružuje, da polagoma nastane vás, mesto, kakor drevo z listovjem, cvetjem in sadjem iz neznatnega zerna. A notri v hiši umna gospodinja vlada in za kolovratom prede nit zlatega mirú.

Nepremično domovanje začenja buditi misel družabnega življenja. Godovi, gosti in razveseljevanja, katera se vračajo leto za letom, dobrodejno pospešujejo medsóbnno občevanje, iz katerega edino raste veliko. Raznostrano prizadevanje vnema duhove, ki potem z vednostjo in umételjnostjo blažijo in svetijo, da vidimo in spoznavamo, kaj je koristno, kaj lepo?

Poljedelstvo torej povaja vso človeško omiko ter jo povzdiguje na višjo in višjo stopínjo. A ker navadno vse, kar si človek obrača samo na korist in dobiček, gubi svojo naravno, prvotno milino in poezijo, utegnul bi nevédnik meniti, kako prozajično pač mora biti sternéno polje, iz katerega si kmetič res v „potu“ svojega obraza“ vzdiga vsakdanji kruh! Ali glej — tudi polje po polnem ne pogreša poezije. Ozrimo se na-nje!

Ko odleze sneg; ko je po ledinah še vse rujavo, in predno travnik, zeleni stern na njivi. In kako dobrodejno blaži v persi, kako povzdiguje serce in vedri dušo to pervo, nežno in uponosno pomladajsko zelenje, nad katerim zgodnji skerjanec, zibáje se visoko gori v zračnih krogovih, prepéva svoje veselo alelujo!

Hitro se daljšajo sočnate ceví, kolence se na kolence natika in verhu vitkega bilja zakima klasje. Neznaten in ponižen ter samo kratkih ur je sterneni cvet, ker toliko bogatejši bode njegov obilni sad.

To še lahko klasovje se zdaj ljubo pozibava in v godnem zraku, ko krotak vetrič, igraje in ljuběč se ž njim, poplesava z njive na njivo po verhu zelenkasto-sivega sternenega polja. Vendar, da prevelika enoličnost ne žali pozornega očesa, natika si skerbna mati narava tudi v to svoje pohlevno krilo nekoliko mičnega in zalega lepoticja.

Krāj razora zaognjí izza gostega blja rudeča púrpara, živo žareč, kakor danica na porobji jutranjega nebesa. Tam ter tam rožnocvetni kokoj spenja svoje veršiče malo više med klasje; njemu se druží jasno višnjavi poseděc in od spodaj gori rudečkasti grahór in belo eveci oslák hitita ob nekaterih bílih kvišku, na tihoma ovijaje in venčaje te ponižne steberce, ki podpirajo vse človečanstvo!

Skoraj potem začne svitli zor objemati lahko-pripogibajočo se stern: najpervo žolti ječmen, potlej bledečo rež ter na zadnje zlatorumeno pšenico, da povsod tako zorno odseva preko prostranega polja, ter se tako bliščávo razgrinja s krajev v razore, kader na večera veter valove vali dalje in dalje po njivah.

In zdaj je tist čas, da gre kmetič ob nedeljah po poludne tako rad malo okolo doli po polji. Kako le ugodno, kakor po kruhu diši s tega napolnjenega klasja! Kako dobrodejno mu je pri serci počasi pohajajočemu po mejah med njivami ter videčemu tú svojih žuljavih rok stoterni sad, ki se mu zdaj sam ob sebi naobeša v naročje! Kakó hvaležno se mu oko dviga proti nebesom, premišljáje, koliko hudih ur se je od setve že drevilo nad vsem tem pred njim takó bogato nako-pičenim blagoslovom, a vendar vsaka mu je prizanesla, ker sam bog derži svojo branéčo roko nad njim!

Tako morajo posebna čutila tukaj sprehajati tudi slehernega družega mislečega človeka.

Kakšen mik, kakó samovlastna poezija pač o poludne počiva nad sternénim póljem! Nobena sapica ne dáhne, noben klas ne gane, nobena tica ne zaščebetá; še černi murin ter dolgopeta, zelena kobilica, ki netrudoma precverčevata vès dan, molčita zdaj. Samo gori sè srede čisto modrega, nebeškega stropa solnce sveti in pripeka doli, da vse medlí in pojema od vročine; da razbeljeni zrak živo migotá nad prepaljeno sternijo, v kateri vse telí in čudno sika, kakor bi skrivne moči snovale tú notri.

Ali na večer! Kakó tú nad žitom migajo gosti roji komarjev, „ki solnce doli spravljajo!“ Zdaj in zdaj jih razperši lastavka, iz vasi priletévši sè svojimi sestricami, da si bliskoma igrajo nizko nad njivami. Za hladnega večera že prepelica, ko se pod težkim klasjem v razoru

napije rose, kliče kmetu v vas: „pet pedí, pet pedí!“ In ko malo pozneje debeli mesec počasi prileze izza góre, pooglaša se tudi kosec poleg sterai v detelji: „rèsk, rèsk,“ do dneva!

V tem stern tudi dozori, Merkla in vsa onemoglo polegla težko tehta v tla, čakaje samo še serpa in prijazno kimaje ženjici: pridi me, pridi žet!

In ženjice v četah hité in v verstah se razstavijo po polji, radostno in z veselim ter povzdignenim srcem prepevájje lepe domače pesmi, da-si so si dobro v svesti, kakó bode bólel ukrivljeni herbet; kakó bode s potnega čela kaplja pobijala kapljo, predno se končá to preimenitno delo, velíka sternéna žetev.

V malo dneh so vse njive posnopane. Kmalu potem cepec poka na skednji ter na to predal stoka v žitnici; a sternéna slama očesu še dobro dé, ko jo vidi, kakó dobro in gorko po zimi odeva kmetsko hisičo v vasi

Kakor je žito s polja, že jesenska merklost in otožnost légata preko sternišča. Vendar, da kmetič ne jemlje samo prežalostnega slovesa od svojega ljubega polja, zagerne ga pred snegom ozimína iz novasè svojimnežno zelenim krilom, lijoč mu nadepolnega upa v serce, da se spet poverne čas, ko bode žel, kar je sejal, kakor stoji v svetem pismu zapisano:

„Menjevala bodeta dan in noč, vročina in mraz, setev in žetev: — dokler bode svet stal!“

J. Ogrinec.

Na deklétovem grobu.

Oj, ko še enkrat jaz bi videl,	Tegà storiti jok ne more,
Deklè! cvetoči tvoj obraz,	Kar je umerlo, je mertvó,
Kak' srečen bil bi neizmérno,	In tí takrat le spet boš vstala,
Dokler bom živel ves svoj čas!	Ko tróbil angelj k sódbi bo.

A kaj pomagajo te želje,	Mirújte torej, persi moje,
In kaj solzé mojih očij?	Umríte prazne v njih željé!
Plakánje li v življenje sládko	A tí, oj upanje, tolaži
Merlèca zopet obudi?	Mi vbogo, ranjeno sercé!

Jos. Cimperman.

V o j a k.

Voják po bitvi tam leží,	„Prijatelj, bratec ljubi moj!
Iz serca gorka vre mu kri.	Pristopi sem, pri meni stoj,
Oj mlada kri, oj mlad junák!	Nastrézi mláde te kervi,
Objemlje že te smertí mrak.	In hrani véрно kaplje tri!“

„Če boš prišel domú kedáj,
Očetu prvo kapljo daj,
Daj drugo starej mamici,
Daj tretjo mojej ljubici!“

Dovnel.

P i p a t a b a k a.

Pavlu Slamniku, graščinskemu oskerbniku na Koprivnjaku, začeli so že v njegovem štiridesetem letu lasje izpadati. Ne zaradi tega, ker bi bil v mladosti preneizmerno življenje užival; moj bog! gospod Slamnik nij ničesa užil, kar bi dejal, da je greh. Preveč je bil bogá in svetá boječ. Tudi zaradi velike učenosti ne, kajti po četeri latinski šoli je bil študent Slamnik strašno trojko v spričalu svojemu rajnemu očetu domu prinesel. To je krivo bilo, da nij potemzopet v šolo šel, nego bil nekje za pisarja in pozneje za oskerbnika na graščini. Lasje so izpadali iz Slamnikove glave sè svojega nagiba. Da bi to ustavil, strigel se je na gladko in zaradi tega je imel glavó, kakor bi bil majheno luno človek posušil. A posebno neprijetnega lica nij bil.

V istem štiridesetem letu je gospod Slamnik začel opazovati, da perica njegove srajce slabo pere; da se pri sukni zmerom kateri gumb odterga, ki bi ga dobro bilo prišiti, ko bi ga kedo prišiti imel; da je hrana pri bližnjem kerčmarji, kjer je moral kósiti in večerjati, zares predrago plačana. In več enacih tožeb je našel.

Ko bi se oženil, bilo bi vse drugače. Gumbi bi bili prišiti, perilo v redu, mislil je Pavel Slamnik, in mislil je še druge reči, ki bi tudi bile, a katerih nij da bi baš na glas pripovedoval.

Pavel nij imel navade mnogo govoriti. Ali mislil je mnogo in vse do zadnje čerte. Tega se je bil naučil pri številkah, katere je v knjigo bilo pisati dan na dan, in iz katerih je bilo treba natančnih rezultatov iskati, da je gospodar vse v redu našel in ž njim zadovoljen bil. Torej je Pavel tudi ženitev do dna preštudiral. Na prvo je v poštev vzel svojo mesečno plačo in je računil, kako in s koliko bi dva izhajala, to se ve, pošteno in precěj dobro. Potlej je številil, koliko bi žena prigospodinjila, kar je zdaj gotovih stroškov. Račun je na vse kraje in po vseh preudarkih verlo dobro kazal. Samo ena stvar mu je v križ hodila — in pobožni Pavel je sam pred seboj notri do kratko postriženih las pri tej misli zarudél — v križ mu je hodilo, kako bode potlej, ako bogu v glavo pade, da ne bosta samo dva, nego s časom trije, štirje (več ne!) v Slamnikovi družini. Nij znano, kako je Pavel ta pomislek premagal, a premagal ga je gotovo, kajti predno je šest tednov minolo, že je rojila po njegevi glavi samo misel, kako pač dobiti ženo.

To je bila težava. Slamnik je povsod, kjer so ga poznali, veljal za človeka, ki ne mara ženskega roda videti. Še njegov gospodar

graščak, ki je bil oženjen in starejši od njega, bil je na slabem glasu, da po letu rad z mladimi delavkami na polji govoriči in se šali. On pa z nobeno nij govoril, razen kar je bilo potrebno, in še to tem osorneje, čim mlajša ženska je bila. Dostikrat je videl, da so se mu smijale; jezilo ga je to pač, ali kadil je svojo pipo, ktero je zmerom v ustih imel, in je modro šel. V družbe pa zahajal nij.

Razen tega pa tudi izbiranja v okraji nij bilo velicega. Tacih deklet, ki so brati in pisati in še malo več znale, in baš take se je zdelo njemu treba, nij bilo mnogo. Lepo in bogate si Slamnik nij upal dobiti. Njegova letna plača je bila že še doberšna; ali Pavel nij bil ničemuren, da ne bi vedel, da njegovo lice, njegova redkolasa glava in njegovih štirideseti — nijso posebno vabljive stvari.

Vsemu temu vprek se je stvar vendar razvila. Neki z otroki bogato oblagoslovljen davkarsk uradnik je imel sedem in dvajsetletno hčer, o kateri se je govorilo, da je v svojem cvetji imela več čestilcev, a snubača nobenega, ker je bil oče ubog. Na to je Pavel Slamnik oči obrnil. Več kratov je šel tja, a svojega namena nij mogel povedati, nij šlo z jezika. Naposled je davkarja na lov povabil, in ta, vedoč da se po graščinskem lovu dobra slaniina in dobra klobasa pri poštemem vincu prigrizuje, sprejel je povabilo z veseljem. V hosti je gospod Slamnik skerbel, da sta na enem mestu čakališče dobila, in tam je davkarju počasi svojo željo razložil. Ubožnemu državnemu služabniku so se od veselja oči zasvetile, segel je Pavlu v roko, zagotavjal, da nij nikacega zadržka, in vedel mnogo lagati, kako njegova hči Doroteja s spoštovanjem in posebno rada o gospodu Slamniku govori.

Gospod oskerbnik sicer nij bil duševen velikan, ne poseben poznatelj svetá in ljudij, a tega vendar nij veroval, da bi se bila prej zanimala zanj. Nij bilo uzroka niti prilike. Vendar nemogoče se mu nij zdelo, in bodi si kakor je, vesel je bil. Vesel, ker je srečno svojo željo od serca spravil, vesel, ker mu je takój oče obljubil in še tako serčno brez okolišev.

Ko je prihodnjič zopet v davkarjevo hišo prišel, poznalo se je, da Doroteja že zna njegovo prošnjo, in še več, da je zadovoljna. To je oskerbnik Slamnik iz njenega preprijaznega lica takoj videl. Odvalil se mu je drug kamen od serca, ker mu nij bilo treba ljubezni razkladati, česar se je najbolj bal; zdelo se mu je, da bi smešen bil in prav za prav nij si mogel izmisliti, kako se enaka stvar prične. Tako se je vse samo ob sebi naredilo v pogovoru. Doroteja je znala ljubeznjiva biti. Saj je bila že sedem in dvajset let stara, lepota je minévala, čas se je bližal, ko se začenja strašna ženska osoda starega devišstva. Zdaj je veljalo z vso ljubeznjivostjo prepreči in privezati zadnjega rešitelja iz neljubega samskega stanú.

Pavel je bil ves navdušen, kar se je njemu dalo navdušenemu biti. Nij mislil, da je še kje kakšna bolj dobra, bolj ljuba ženska stvarca od Doroteje

Précej jeseni je bila poroka in gospod Slamnik je imel ženo.

Pervi čas je bil gospod Pavel v zakonu ves v nebesih. Kako bi ne, saj je bilo naenkrat vse v redu po stanovanji, v omarah in po vseh kotih! In Doroteja je znala kuhati, da se je samo jelo. In kako varčna je bilo!

Da, varčna! In tu je vir Pavlove osode.

Kajti za nekoliko časa se mu je začelo dozdevati, da kader od kosila vstane, ne bilo bi težko in neprijetno, še obsedeti. Ker se je malo svoje Doroteje bal, potožil jej je občutke svoje nezadovoljne notranjosti prav na lahko in pohlevno v obliki krotkega vprašanja. Ona je naredila resen obraz, rekla, da on o gospodinjstvu ničesa ne umé, da je njegova plača majhena, in je treba skerbeti za starost. To vse je bilo za Pavla menda prepričalno, ker je molčal.

Za tri mesece pak je prišel véliki udarec. Ljuba Doroteja je namreč nanagloma iznašla, da vse njegove suknje od pražnje do delavniške strašno — po tabaku smerdé, in da se grozni duh tabakovega dima sten prijemlje, kar je preko glave sitno.

A pipa, oh pipa! bila je Pavlova prva ljubezen od nekdanj že!

S kislim obrazom ter otožnim srcem obljubi, da ne bode več domá v stanovanji kadil, nego samo na polji in pred hišo na klopi. Težko je bila terda obljuba storjena, ali ženi na ljubo gre nekaj žertvovati, posebno skerbni, mladi, pridni in lepi ženi, kakoršna se je Pavlu Doroteja še zmerom zdela. Zato je dobrodušni mož poterpel leto in dan, pušil samo zunaj doma in samo, kader žene nij bilo blizu. Tabak je kupoval skrivaj, kolikor se je dalo, da žena ne bi vedela, koliko se zanj potroši, kajti več potov je strahom čul, da Doroteja računi, koliko on v ničev dim, ki nikjer nič ne zaleže, na teden, na mesec, na leto itd. denarja zaverže. Vselej, ko so jo enake misli obsedle, vstal je Pavel, stegnil se, molčal, in, samo če se je dalo, zbežal od nje, dokler nij pozabila.

Zastonj! Oblaki, ki so se ob njeni ženski hudobnosti nabirali, rodili so naposled vendar vihar.

Sedela sta v nedeljo popoldne, ko Slamnik nij nobenega opravka imel, pred hišo skupaj. Ona je imela svojega in njegovega pervorojenca v naročaji. Pavel se je bil prav blizu k njej primeknil in preko njegovega neumnega obraza je bilo razlito veselje, katerega ima oča o kervi svoje kervi.

To veselje ga je bilo menda zamotilo, da se je izpozabil in gledajoč smehljajoče dete pipo iz žepa izlekel ter v zobe del.

To je bilo preveč. Dorotejo jeza prime. Kakor bi blisk žvignil, Pavlova je pipa ležala razbita daleč proč in v zobeh mu je bil ostal samo kaniš, zgornji konec ceví. In predno se je Slamnik zdramil in vedel, kakó, kaj in zakaj, že je bil ženski jezik v urnem diru in tiru, in kakor toča je sulo na ubozega moža različnih imén in priimkov in očitanih grehov. Sokratu enako bi bil Pavel to vse tiho preterpel; a da

mu je žena pipo iz ust potegnila, da nij dosti manjkalo, in zob bi bil izbit: to je bilo več nego more najpametnejši mož prebiti. Pavlu se torej obervi povesijo in ustne stopijo v podobo krive podkove. Tak je bil v svoji najhujši jezi.

(Dalje prih.)

Pri studenci.

Vôdo je zajémala,
V studence doli glédala.
„Kaj gledaš, dekle! svoj obraz?
Naj vanj pogledam rajši jaz!“

Spustila verč je iz roké,
In njemu pala na sercé.
Že mnogo lét ga bilo nij,
In zdaj — da to je ne vmorí!?

Dornel.

Pogovori iz Lukijana.

(Iz V. Vodnikove rokopisne ostalíne.)

Priobčil Fr. Levstik.

III.

Haron, Menip, Hermet.

Har. Daj brodivíno, tat prekleti!

Men. Rjuj, če se ti ljubi.

Har. Daj, pravim, ki sem te prepeljal.

Men. Anti mu ne boš jemal, kdor nič nema.

Har. Je li kdo vsaj brez božjaka?

Men. Je li kdo druži, ne vém; jaz ga nimam.

Har. Zada vim te, ti kervavi tat! če ne daš.

Men. Jaz pa te s tem očépkom po buči mahnem, zmešam ti možgane.

Har. Zastonj tedaj bi se rad vozil táko daljo?

Men. Božji posel naj zá-me plača, ki me je tebi izročil.

Her. Za boga svetega! to bi bilo lepo, da bi jaz še plačeval za merliče.

Har. Ne izpustím te.

Men. Le pritisni h kraju, pa mi čakaj brodovine. Kar ne imam, kako boš néki vzél?

Har. Né si vedel, da je prinesiti treba, ali kali?

Men. Vedel, pa nič imel. Kaj že? Bi ne bil smel zavolj tega umreti?

Har. Sam tedaj boš bahal, da si zastonj se vozil?

Men. Ljubi moj! ne zastonj. Sem plál, veslál, ne jokal sam jaz med vsemi prepeljanci.

Har. Ti in tvoje delo! Božjak sem! Če ne, bo gerda.

Men. Vleci me tedaj spet v život.

Har. Lepo praviš, da še zavolj tega pri Eaku palice izkupim.

Men. Torej ne bodi siten!

Har. Čaj! Kaj imaš v malhi?

Men. Ná bob, če hoč', in smertno kosilo.

Har. Od kod nam, ljubi božji posel! tega psa privêdeš? Kaj vraga je govoril na brodu, vsem vóžencem se režal, jih podájjal, sam pél, óni ječáli!

Her. Kaj ne veš, moj Haron! kacega moža si pripeljal? Slobodnják je, ničesar mu nij mari. Ta je Menip.

Har. Čakaj! Le pridi mi v pest še enkrat!

Men. Če ti le pridem. Ljubi moj! ne dobiš me v šako dvakrat.

Literarni pogovori.

XIII.

Slovensko dram. društvo, da-si slabo podpirano, pridno napreduje. V kratkem časi je dalo na svitlo 12 zvezkov „Slovenske Talije.“ Zadjnih 5 zvezkov, ki smo jih prejeli pred nekimi dnevi, obseza 2 izvirni veseli igri, 1 večjo in 2 manjši prestavljeni in 2 opereti.

Perva izvorna igra je: „V Ljubljano jo dajmo!“ Igrala se je že v Ljubljani. Došla so nam o predstavi razna poročila, ki se nikakor ne zlagajo, tako da nemamo o njej jasne podobe. Tudi o igri sami smo slišali različne sodbe; hvalili so jo nam in grajali enako veljavni možje. Toliko pa smo posneli iz teh nasprotnih glasov, da jo je zadela jako ostra kritika. Prostor nam ne pripušča obširneje razlagati svoje mnenje. Samo toliko:

Nikakor nečemo reči, da je doveršena, mnogo se da očitati njeni tehniki, ali pomislimo, njen pisatelj je mlad, in ta igra je njegova prva poskušnja na tem težavnem polji. A kar posebno poudarjamo, kar se nam zdi veliko vredno, to je: igra je izvorna, njen predmet je vzet na ravnost iz življenja, in sicer iz domačega življenja. Pri tem pa ima — in temu se po naši misli ne da ugovarjati — dve osobi, nenavadno srečno koncipirani in izverstno izpeljani. Pavle je prototip veselega, lahkoživega vinskega bratca, a poleg tega zvestega, pridnega hlapca, ki

ljubi svojo hišo ter se trudi za njen prid posebno, če mu njen gospodar časi malo kaj izpregleda in mu ne oponaša semtertja kacega sladkega požirka. Vedno je dobre volje, vedno šaljiv in gostobeseden, prijazno se mu smeje življenje, a zlasti, kader mu odseva iz polnega kozarca. In Neža — kedó je nij že videl? Priletne molitvarice, kateri je brez sadú odcvela mladost in lepota, kar je je imela. Življenje ji je polno izkušnjav, katerim se je težko ustavljati; kar je mlado in veselo, vse je pregrešno, še smijati se nij prav. Gorjé, če vidi fanta z dekletom govoriti, saj se vé, kaj imata; tu so živi križi doli! Hitro materi povédati, če nij že prepozno! Kedo bi se iz serca ne smijal, ko vidi, kako se Pavle šali z njo, dobro jo pozna, in vé, kako se sme z njo govoriti. Križa se pred njegovim pregrešnim čeljustanjem, vendar se ji na skrivnem nasmehuje zarujevalo serce. To je natanko po življenji opazovano in zvesto realistično načertano. Teh dveh podob bi se ne bilo sramovati najboljšemu pisatelju. Tu je življenje, tu bije prava komična žila. Tudi Gašparju in Rotiji nij kaj očitati. Mirko in Marija sta „on in ona“ potrebna v komediji, brez posebnega obraza, osobi, kakoršni je vsak že večkrat videl na — odri.

Vse skupaj: „V Ljubljano jo dajmo“ je igra, ki ne dela sramote naši mladi Taliji. G. pisatelju svetujemo, naj zvesto, kakor do zdaj, opazuje življenje, a tudi naj pridno prebira dobre komedijepisce, in kar je posebno važno in jako potrebno, če ima priliko in česar je treba, naj hodi pogosto v gledišče, kjer se dobre igre dobro igrajo.

Druga izvirna igra je: Roza, o kateri ne moremo tako obširno govoriti. Gosp. pisatelj si je izvolil, če se ne motimo, Molièra za igled, sijajen, klasičen, a nevaren izgled! Življenje je zdaj čisto drugače, nego za Molièra. Iz Molièra se nam je učiti, posnemati ga je nevarno. To je pač tudi zapeljalo g. pisatelja, da je svojo igro v verzih spisal, kar ji nij na korist. Vsaka stvar ima svoj čas. Vsa igra nam kaže v mislih in po obliki, da je delo visokoizobraženega, blagočutnega moža, in to je lepa hvala; ali pa imajo njene osebe dovolj moči in življenja, rekli bi, dovolj kervi v sebi, to se pokaže, kader pride igra na oder! —

„Graščak in oskerbnik“ je srednje dobra igra, brez posebnih prednostij in brez posebnih napak. Prestava je čista, da ne more biti bolje; g. prestavljalec se je skerbeno ogibal beséd in konstrukcij, katere bi se smele po naši misli brez skerbi rabiti. Kam pridemo z večnim čiščenjem? Saj nam tanko manjka besed.

„Klobuk“ in „Svojeglavneži“ sta prijetni bluetti. „Klobuk“ se je dajal „za priklado,“ tudi v dvornem gledišči dunajskem.

Pri opereti je godba poglobitna stvar; kedor je nij slišal, ne more soditi. Besede v „Tičniku“ in „Serežanu“ nijso niti merzle, niti gorke, a vendar take, da se neustavljajo dobri muziki. Slišimo praviti, da obe opereti jako godita našemu občinstvu, in ta je glavna stvar.

O tej priliki si ne moremo kaj, da bi še enkrat ne ponavljali sveta gospodom prestavljalcem, če se nam je tudi naš prvi svèt tako zameril. Naj dobro pogledajo in pregledajo igro, katero hočejo prestavljati. Po naši misli je prestave samo vredno, kar je dobro. Shakespear je

podloga vsacemu repertoiru. Naj se nam ne odgovarja, da se ta velikan še ne more predstavljati v našem gledišči; saj upamo boljše čase, in prestavljena mora biti igra, predno se predstavlja. Hamlet, Lear, Macbeth, Otello, Julij Cezar, Romeo in Julija, teh naj se loti, kedor čuti zmožnosti v sebi in dá slov. dramatik krepko podlogo. Druge igre še lahko čakajo nekoliko časa. Schillerja imamo že precej. Goethe nam je dal Ifigenijo, toda morala bi se malo pregledati. Celó Fausta imamo, a zakopan je nekje doli na Hervatskem; priporočali bi tudi njegovega Egmonta. Izmed novejših nemških dramatikov posebno našim rojakom na serce pokladoma Grillparcerja (za silo tudi G. Freitag). Pozabiti se ne sme genijalna Calderonova drama: življenje — sanje. Izmed živečih Francozov so A. Dumas (sin), Emile Augier in Victorien Sardou tudi Nemcem in pač vsemu svetu nedosežen izgled. Njihovi predmeti so iz življenja; žalibog, da to življenje je gnjilo, ali pa vsaj nagnjito. Zato ne svetujemo, naj se prestavljajo. Ali učiti se je veliko iz njih, ker v tehniki in dijalogu nemajo verstnika.

A društvu, katero se tako marljivo trudi, ustvariti nam narodno gledišče, želimo sè vsega srerca prav obilo duševno in materijalno podporo.

S.

Slovenski glasnik.

* Gosp. Fr. Urbanek je izdal češki knjigopis, z naslovom: „obraz činnosti v literaturě narodu českeho r. 1896.“ V češkem jeziku je lani izhajalo 97 novin: političnih, zabavnih in naučnih, a izdanih je 457 del, izmed katerih spada v pobožno slovstvo 88, h krasnej književnosti 75, k učilniškej književnosti 59, k povestnici, zemljepisju in narodopisju 44, za mladež 38, k pravoslovju in državo-slovju 37, k gospodarstvu 20 del.

* Na svitlo so prišle Vuka Stefanovića Karadžića: Srpske narodne pripovietke. U Beču 1870. Str. 312. V „dodatku“ so pripovedke, katere v prvem izdavanji še niso bile natisnene. Kolike cene so Vukovi spisi, to je znano vsemu izobraženemu svetu.

* Gosp. Arnim Pavić je nedavno jugoslovanskej akademiji izročil svoje gradivo o zgodovini dobrovniške drame. Akademija je rokopis pregledala in obrekla mu materijalno podporo, da bode mogel popotovati v Dobrovnik ter dobiti svojemu delu date, katere se nahajajo edino v Dobrovniku.

* V Moskvi izbaja pod uredništvom M. Erlangerja „Muzikalnij Věstnik“ v mesečnih zvezkih za 8 rub. 80 kop. na leto. Namera temu listu je, seznaniti rusko občinstvo z novimi deli ruskih in drugozemskih skladateljev. O tej priliki vpraša hervatski lepoznavski list „Vienac“: „ne bi li dobro bilo, da taj list dolazi v krugove naših skladatelja i prijatelja ove umjetnosti, pa da se oni upoznadu s glasbom in pjevanjem naše sjeverne braće i obratno?“

* Henrik Noš je nedavno izdal o še malo poznani Dalmaciji zanimivo knjigo z naslovom: „Dalmatien und seine Inselwelt nebst Wanderungen durch die Schwarzen Berge.“ „Vienac“ piše o njej: „u toj se knjizi osebito pozornost obrača na pripovjetke, priče i domaći život našega naroda.“

* V Petrogradu je umrl sloveči ruski povestnik J. F. Ustrjalov; posebno imenitno jo njegovo veliko zgodovinsko delo o dobi carja Aleksandra I. — Na Češkem je umrl pesnik Vaclav Bendl, kateri se je zadnje čase bavil posebno s prelaganjem Puškino vih děl, — Umril je tudi v 52. letu svoje starosti znameniti češki pisatelj dr. Josip Pečirka.

Listnica lastnikova.

Gosp. J. K. v Lj. — Ne govoril bi resnice, ko bi dejal, da me Vaše prijazno pismo nij čisto nič razveselilo; tako neobčuten še nijsem. In vendar — dragi gospod! ali vas nij morda varilo prijateljsko oko? Vi ste prijatelj „Zvonu“; zato se Vam pač mnoga stvar drugače vidi. Ko se je zvedelo, pišete, da bode izhajal „Zvon“ samo še do konca tega leta, nij se čul niti en glas: prav je! Ali dragi moj, nij se tudi slišal glas: škoda! — Rad bi Vam verjel, a ne morem, da ima „Zvon“ toliko upliva pri mladini, zlasti ljubljanski. Pa ko bi tudi to res bilo, saj je vendar po drugod drugače. Posebno iz Štajerskega dobivam po „Zvonovih“ prijateljih poročila, kako je vse nezadovoljno z listom. Premalo jim je „praktičen,“ celó na politiko, pravijo, naj bi se naslanjal. „Glasnika“ mu stavi v izgled, po katerem naj se ravna. Radi bi željo izpolnili gospodom, pa je ne moremo. Nikakor nam ne pride na misel, da je „Zvon“ doveršen; nihče ne čuti bolj njegove pomanjkljivosti, nego njegov lastnik. S časom bi se moralo in tudi dalo mnogokaj preurediti. A treba nam bi bilo večje podpore. Kakor vidite, delali so pri „Zvonu“ do zdaj samo 3—4 slovstveni podporniki. Zanimivega prozajičnega spisa od druge strani nijmo še dobili, če tudi smo se pismeno večkrat že obernili do veljavnih mož. Sicer pa bi prosili gospode, ki so se „Zvonom“ nezadovoljni, naj se blagovoljjo obrniti na ravnost do nas, in nam razložiti svoje misli. Ustreglo se jim bode, kolikor jim bode moči.

Gosp. J. N. v Lj. — Naša dolžnost je bila storiti, česar nas prosite, tudi brez opomina.

Opomba.

Ker smo prošeni od več strani, naj poterpimo za naročnino, razpošlje se še ta list, kakor po navadi. Kedor neče dalje prejemati „Zvona,“ naj nam blagovoljno zadnji list nazaj pošlje. Druzega nij treba nego na starem zavitku prečrtati adresu in pristaviti: „retour — Wien!“